

การศึกษาภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

A Study of the Dialect on Ban Nong Noen, Hua Tha Non Sub-district, Tha Ta Ko District, Nakhon Sawan Province

ธนาภัสร์ สอนธิรักษ์¹ ศุภาวีร์ เลิศผาติวงศ์²และพระหน่อแสง อุดคเสโน³

Thanaphat Sonthirak, Supawee Lertpatiwong, and

Ven.Nawsaeng Aggaseno

(Phattadon43@hotmail.com)

Received: April 25, 2020

Revised: May 24, 2020

Accepted: June 02, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคำพื้นฐานของภาษาถิ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และศึกษาคำศัพท์ที่สะท้อนวิถีชีวิตของบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บอกภาษาและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์จากเอกสาร พบผลการวิจัย ดังนี้ ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐานมีลักษณะ 3 ประการ 1) ลักษณะคำที่แตกต่างกันทุกประการเป็นคำศัพท์เฉพาะของชุมชน 2) ลักษณะของคำที่คล้ายกันบางประการเป็นลักษณะคำที่คล้ายกันแต่พบว่าการตัดพยางค์ในคำให้สั้นลง 3) ลักษณะคำที่คล้ายกันทุกประการเนื่องจากปัจจุบันใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการสื่อสารมากกว่าภาษาถิ่น คำศัพท์ภาษาถิ่นบ้านหนองเนินแสดงให้เห็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมใน 5 ลักษณะ 1) วัฒนธรรมเรื่องอาหารที่อยู่อาศัย 2) วัฒนธรรมเรื่องวิถีชีวิต 3) วัฒนธรรมเรื่องพิธีกรรมทางศาสนา 4) วัฒนธรรมเรื่องศิลปะและการละเล่นพื้นบ้าน 5) วัฒนธรรมเรื่องสำเนียงภาษาพูด ดังนั้น จากการศึกษาคำศัพท์ภาษาถิ่นบ้านหนองเนินสะท้อนถึงวัฒนธรรม โดยพบว่า คำศัพท์มีความหลากหลาย เพราะบ้านหนองเนิน มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและภูมิศาสตร์

คำสำคัญ : ภาษาถิ่น, บ้านหนองเนิน, อำเภอท่าตะโก, จังหวัดนครสวรรค์

¹ สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

The purposes of this article research were (1) To study the basic words of the dialect used in daily life, and (2) To study vocabulary that reflects the way of life of Ban Nong Noen, Hua Tha Non Sub-district, Tha Tako District, Nakhon Sawan Province. The researchers collected the data by interview, and the data were analyzed basing on the documents. The results of research reveal there are 3 characteristics when compare the dialect in Ban Nong Noen with Thai standard language. 1) the characteristics of word are different because the vocabularies of the dialect were used only in Ban Nong Noen. 2) the characteristics of word in Ban Nong Noen are cut short. 3) the characteristics of word in Ban Nong Noen are similar with Thai language. The Ban Nong Noen dialect transfers the culture 5 characteristics 1) Culture about food and residence 2) Culture about way of life 3) Culture about religious ceremonies 4) Culture about art and folk games and 5) Culture of spoken language accent Therefore, the study of Ban Nong Noen dialect reflects the culture by finding that the vocabulary is diverse because Ban Nong Noen multi-ethnic and geography.

Keywords: Dialect, Ban Nong Noen, Tha Ta Ko District, Nakhon Sawan Province

บทนำ

ประเทศไทยมีลักษณะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน ทำให้คนไทยมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางภาษา ภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความจริงใจองงาม มนุษย์ใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการแสดงความหมายระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีพัฒนาการในการสื่อความหมายด้วยวิธีการอันหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยถิ่นนั้น ๆ คนไทยที่อยู่ต่างถิ่นกัน ถึงแม้จะพูดภาษาเดียวกัน คือภาษาไทย แต่อาจมีการออกเสียง และใช้คำศัพท์ต่างกันบ้าง ความแตกต่างเช่นนี้ ส่งผลทำให้เกิด ภาษาถิ่นของภาษาไทยขึ้น ดังที่ ถาวร สุภงกข (2526) กล่าวว่า ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่ทุกคนในประเทศต้อง

ใช้ในการติดต่อสื่อสาร มีความสำคัญต่อทุกคน ตั้งแต่เด็กจนโต ไม่ว่าจะเป็นวัยไหน การติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ภาษาถิ่นของคนไทยทั่วประเทศก็มีความเป็นเอกลักษณ์ ความงดงามของคำพูดในแต่ละถิ่นที่อยู่ต่าง ๆ ของประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงโดยปัจจัยต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา เราจึงควรเห็นความสำคัญของภาษาถิ่น และควรหวนแหน อนุรักษ์ภาษาถิ่นของไทยสืบไป ภาษาไทยถิ่นโคราช เป็นภาษาไทยถิ่นย่อยกลุ่มหนึ่งที่พูดกันในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง มีลักษณะที่โดดเด่นเฉพาะตัว เช่นเสียงวรรณยุกต์ คำ สำนวน ที่แตกต่างจากภาษาไทยกลาง และภาษาอีสานอย่างชัดเจน

ตระกูลภาษาไทยหรือคำไท เป็นตระกูลภาษาใหญ่ตระกูลหนึ่งในเอเชีย และเป็นตระกูลภาษาที่มีผู้พูดกันแพร่หลายในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ คือ มีผู้พูดภาษาตระกูลนี้อยู่ถึง 6 ประเทศด้วยกันคือ ประเทศเมียนมาร์ เวียดนาม กัมพูชา ลาว ไทย และมาเลเซีย กล่าวคือนับตั้งแต่แคว้นยูนนานตอนใต้ประเทศจีนเข้าไปในรัฐฉานประเทศเมียนมาร์เลยไปยังรัฐอุสสัมของอินเดีย จากรัฐฉานลงทางใต้มายังประเทศไทยเลยไปจนถึงประเทศมาเลเซียและแคว้นยูนนาน กวางสี แผ่ไปยังประเทศลาว เวียดนาม และกัมพูชา จะเห็นได้ว่าภาษาตระกูลนี้เป็นตระกูลภาษาใหญ่ตระกูลหนึ่งในเอเชีย เพราะมีผู้พูดครอบคลุมไปหลายประเทศในเอเชียอาคเนย์ ชนชาติที่พูดภาษาตระกูลไท หรือตระกูลภาษาไต้นี้ต่างก็ถือว่า ตนเองเป็นชนชาติไทยด้วยกันทั้งหมด ดังนั้นชนชาติที่พูดภาษาตระกูลไท นี้ถือว่าเป็นชนชาติไทยด้วยกันทั้งหมด (เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์, 2531) ภาษาถิ่น ซึ่งเรียกว่า ภาษาไทยถิ่นอย่างไรรู้ก็ตามหากศึกษาภาษาถิ่นอย่างละเอียด จะพบว่าภาษาถิ่นสามารถแบ่งย่อยลงไปได้อีก เป็นภาษาของแต่ละจังหวัด แต่ละอำเภอ แต่ละตำบล แต่ละหมู่บ้านภาษาไทยถิ่นเป็นภาษาย่อยของภาษาใดภาษาหนึ่งที่ใช้พูดในแต่ละชุมชน มีความคล้ายคลึงกันทางเสียงและคำศัพท์ได้ 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ (กรรณิการ์ วิมลเกษม, 2555) ภาษาถิ่นแต่ละภาคหากต่างจังหวัดกันหรือจังหวัดเดียวกันแต่ต่างตำบลกันภาษาก็จะแตกต่างกันออกไปอีก ซึ่งเป็นภาษาถิ่นย่อยของแต่ละท้องถิ่นโดยเฉพาะ ซึ่งภาษาถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประจำพื้นที่อยู่อาศัยของบุคคล ที่มนุษย์ใช้ภาษาเพื่อสื่อสารติดต่อกันในสังคม คำศัพท์ที่ปรากฏในภาษาไทย แต่ละถิ่นถือเป็นข้อมูลที่สำคัญในการติดต่อสื่อสาร ระหว่างคนไทยด้วยกัน นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลนำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นได้

การศึกษาภาษาถิ่นและวิถีชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้เข้าใจความหมายของภาษาที่สื่อสารเข้าใจวัฒนธรรมที่ใช้ในการดำเนินชีวิต ดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2549) กล่าวว่า การมองภาษาถิ่นของภาษาหนึ่งภาษาใดทำให้เห็นภาพอดีตของภาษาได้ ทั้งนี้เพราะศัพท์บางคำ เสียงบางเสียง หรือรูปประโยคบางแบบ ที่ไม่ได้ใช้แล้ว อาจมีตกค้างในภาษาถิ่นได้ นับว่ามีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งเพราะช่วยให้นักภาษาศาสตร์หรือคนรุ่นหลังได้รับรู้ เข้าใจภาษาถิ่น และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้ศึกษาเรียนรู้ให้กับคนต่างพื้นที่หรือถิ่นอื่นจะได้เข้าใจความหมายของภาษาและความแตกต่างทางวัฒนธรรมตลอดจนสามารถสามารถเทียบเคียงกับภาษาและวิถีชีวิตของคนไทยต่างถิ่นฐานได้

กลุ่มชาติพันธุ์ไทดำ อพยพย้ายถิ่นมาจากทางตอนเหนือของประเทศเวียดนาม การอพยพย้ายถิ่นก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมจากถิ่นฐานเดิม มายังพื้นที่ใหม่ที่มีความแตกต่างทางสภาพแวดล้อมวัฒนธรรม และความเชื่อ พื้นที่ทางวัฒนธรรมจึงถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการ ในการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิม เพื่อเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และเป็นพื้นที่สร้างการปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนกับคนภายนอก (ปรียานุช คำสนอง, 2560) จากประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำที่มีการอพยพในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ กัน ทำให้ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าน่าจะ ส่งผลให้คำศัพท์ภาษาไทยดำเกิดการแปรจากการสัมผัสภาษา (language contact) กับภาษามาตรฐานในแต่ละประเทศ โดยผู้เขียนเลือกศึกษาเฉพาะคำเรียกญาติเนื่องจาก มีความสำคัญและอยู่คู่กับมนุษย์มาตั้งแต่เกิด (อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ และ สมทรง บุรุษพัฒน์, 2561) ในปี พ.ศ. 2423 สมัยรัชกาลที่ 5 มีชาวไทดำอีกกลุ่มหนึ่งเดินทางมาประเทศไทยผ่านทางเมืองหลวงพระบาง มาตั้งถิ่นฐานที่จังหวัดลพบุรี ต่อมาในปี พ.ศ. 2430 เดินทางกลับถิ่นฐานเดิมที่เมืองแกลง ผ่านทางเมืองเวียงจันทน์ แต่เนื่องจากทน ความยากลำบากจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสไม่ไหว จึงอพยพกลับเข้า ประเทศไทยอีกครั้ง โดยมาตั้งรกรากที่บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ปัจจุบัน พบว่ามีชาวไทดำอาศัยกระจายอยู่ในประเทศไทย 170 หมู่บ้านใน 15 จังหวัด ได้แก่ เพชรบุรี สมุทรสาคร ราชบุรี กาญจนบุรี กำแพงเพชร นครปฐม สุพรรณบุรี สุโขทัย นครสวรรค์ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี พิจิตร พิษณุโลก และเลย (โสภิตา ถาวร, 2556)

ชุมชนวัฒนธรรมไททรงดำบ้านหนองเนิน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ถือได้ว่าเป็นชุมชนของคนเชื้อสายลาวโซ่ง ในอดีตเรียกว่าไทดำ หรือไทโซ่ง เป็นชุมชนที่มีวิถีวัฒนธรรมประเพณีสืบทอดกันมากกว่า 150 ปี ทั้งการดำรงชีวิต การทวงแหวนประเพณีวัฒนธรรมของตนเอง มีภาษาพูดและภาษาเขียน สภาพบ้านเรือน เสื้อผ้า ในปัจจุบันแม้วิถี

ชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิมที่เคยสีขาวและดำขาวด้วยครกกระเดื่อง หาบปลาในหนอง ลำคลอง และบึง อาชีพหลักคือการทำนาอย่างเดียว ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายจักสาน แต่ปัจจุบันอาชีพทำนา ไร่แบบสมัยใหม่ที่อาศัยเทคโนโลยีเข้ามาช่วย อาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไป รับราชการ แม้ ความเจริญด้านวัตถุนิยมและเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทแต่วิถีวัฒนธรรมด้านภาษา ประเพณี วัฒนธรรมยังคงเป็นมรดกของชุมชนวัฒนธรรมไททรงดำบ้านหนองเนินยังคงสืบทอด และเป็น แหล่งเรียนรู้ของหน่วยงานต่าง ๆ (วรภพ วงศ์รอด, 2559) ชุมชนบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์ เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีพัฒนาการอพยพย้ายถิ่นมาของกลุ่มไทดำ ไทยทรงดำ ลาวโซ่ง หรือไทยโซ่งจากจังหวัดเพชรบุรี (เป็นกลุ่มที่อพยพมาใช้สมัยธนบุรี และรัตนโกสินทร์ ที่มีพื้นถิ่นเดิมแถบเดียนเบียนฟู ตอนเหนือของเวียดนาม และผ่านมาทางลาว) จึงมีภาษาไทยดำที่มีพัฒนาการผสมรวมกับพื้นถิ่นที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ปัจจุบัน และวรรณกรรมพื้นบ้านเป็นของตนเอง ทางด้านภาษาปัจจุบันผู้คนส่วนใหญ่จะใช้ภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร แต่มีบางคำใช้ผิดเพี้ยนไปจากถิ่นอื่นอยู่บ้าง คำบางคำจะสะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ภาษานครสวรรค์มีความเป็นภาษาถิ่นไม่ชัดเจน ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยกลาง แต่ก็มีกลุ่มคนที่พูดภาษาของกลุ่มตนอยู่บ้าง เช่น ภาษาจีน ภาษาลาว และภาษามอญ เป็นต้น บางคำจะมีความหมายเฉพาะเป็นที่ทราบกันในท้องถิ่น ไม่มีในพจนานุกรมสื่อสารเฉพาะในกลุ่มกันตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและมีวิธีการดำเนินชีวิตแบบชนพื้นเมืองดั้งเดิมอย่างเรียบง่าย แต่ในปัจจุบันภาษาถิ่นกำลังเลือนหายไป ไม่เป็นที่นิยมสื่อสารกัน ทั้งที่มีความสำคัญในการเชื่อมโยงวัฒนธรรมไว้หลายด้าน เช่น วัฒนธรรม ศิลปะ และประเพณีต่าง ๆ จะแฝงไว้ด้วยภาษาถิ่นทั้งสิ้นภาษาถิ่นเป็นเอกลักษณ์ของคนในพื้นที่ เป็นการอธิบายที่มา และบอกความหมายดั้งเดิมให้บุคคลทั่วไปได้เข้าใจ สิ่งเหล่านี้เป็นการเชื่อมโยงให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน เป็นการรักษาอัตลักษณ์ และตัวตนของคนในชุมชนไว้ได้

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยปัจจุบันที่ถ่ายทอดผ่านการเรียนรู้รอบด้านทำให้ วัฒนธรรมการใช้ชีวิตของคนเปลี่ยนไปโดยเฉพาะวิถีชีวิตบางอย่างของชาวชนบท ภาษาและ วัฒนธรรมประจำถิ่นถูกกลืนหายกลายเป็นวัฒนธรรมของคนเมืองใช้ภาษากลางทั้งพูด และเขียน บางชุมชนละทิ้งภาษาประจำถิ่น ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาษาถิ่น บ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์เพราะผู้วิจัยเล็งเห็น ความสำคัญของภาษาถิ่นคือภาษาไทยดำให้คงอยู่เพื่อให้ผู้ที่สนใจศึกษา และอนุรักษ์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคำพื้นฐานของภาษาถิ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาคำศัพท์ที่สะท้อนวิถีชีวิตของชุมชนบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เรื่อง “ศึกษาภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์” ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย และศึกษาเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพิ่มเติมโดยศึกษาแหล่งข้อมูลจาก ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นไทดำบ้านหนองเนิน เขื่อนไทดำ บ้านหนองเนิน และองค์การบริหารส่วนตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
2. เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์กับผู้บอกภาษา รวบรวมข้อมูลจาก คำศัพท์ นิทาน ประเพณีความเชื่อ และพิธีกรรม ผู้บอกภาษาหลักที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน มีอวัยวะในการออกเสียงที่สมบูรณ์ และเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่บ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ทั้งเพศชายและหญิง
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
5. นำเสนอผลงานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ และบทความทางวิชาการ

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตของบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยมีการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

หมวดที่ 1 หมวดคำเรียกบุคคล

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน	ความหมาย
พ่อ	อ้ายป้อ	ชายผู้ให้กำเนิดแก่ลูก
แม่	เอ๋ม	หญิงผู้ให้กำเนิดหรือเลี้ยงดูลูก
ตา	อ้ายเต๋า	พ่อของแม่
ยาย	เอ๋มเต๋า	แม่ของแม่
ลูกสะใภ้	ลูเป๋อว	หญิงซึ่งเป็นเมียของลูกชาย
พี่ชาย	ปี้อ้าย	พี่ซึ่งเป็นชาย
พี่สะใภ้	เอื้อเป๋อว	เมียของพี่ชาย
สามี	ผัว	ชายที่เป็นคู่ครองของหญิง
พระ	ผะ	คำใช้แทนชื่อเรียกภิกษุสงฆ์
ปู่	อ้ายอู๋	พ่อของพ่อ
ย่า	ปี้เอื้อย	พี่สาวของพ่อหรือของแม่

หมวดที่ 2 หมวดคำที่เป็นไวยากรณ์ (คำนาม, คำกริยา, คำวิเศษณ์)

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน	ความหมาย
นา	นา	พื้นที่ราบทำเป็นคันกั้นน้ำเป็นแปลง ๆ สำหรับปลูกข้าว
กิน	กิน	เคี้ยว
เปด	อู๋	เครื่องสำหรับนอน ใช้ไกวหรือโยก
คน	กน	มนุษย์
กระบวย	กะบ่วย	ภาชนะสำหรับตักน้ำ
กล่อง	ก่อง	ภาชนะใส่สิ่งของรูปกลมหรือเหลี่ยมมีฝาปิด
มะพร้าว	มะปาว	ชื่อไม้ต้นชนิด <i>Cocos nucifera</i> L. ในวงศ์ Palmae ผลใช้เป็นอาหารและทำน้ำมัน
เกรงใจ	เกงใจ๋	ไม่อยากจะให้ผู้อื่นรู้สึกลำบากเดือดร้อนรำคาญใจ
โกรธ	โมโท	ขุ่นเคืองใจอย่างแรง
สะดุ้ง	ตักเจ้า	ไหวตัวขื่นทันทันด้วยความตกใจ
สัมผัส	จ๊ับ	แตะต้อง
ใส่บาตร	เสาวบาต	ตักบาตร

หยิบ	ยิบ	เอานิ้วมือจับขึ้น
หัวเราะ	หัว	เปล่งเสียงแสดงความขบขัน ดีใจ ชอบใจ
หุงข้าว	เจ้าเข้า	เอาข้าวสารและน้ำใส่หม้อตั้งบนเตาไฟให้ร้อนจนเดือดแล้วปลงลงเช็ดน้ำ จากนั้นยกขึ้นตั้งบนเตาไฟจนสุก
อาบน้ำ	อาบน้ำม	ชำระล้างร่างกาย
พูด หรือสนทนา	โอโหลง	เปล่งเสียงออกเป็นถ้อยคำ
ขว้าง	แบ่น	เอี้ยวตัวเบี่ยงแขนไปทางหลังแล้วชดสิ่งที่ยู่ในมือออกไปโดยแรง
ชี้แยะ	ชี้ให้	มักร้องให้บ่อย ๆ
สระผม	ล้างหัว	ทำความสะอาดศีรษะ และเส้นผม
ลาก	หละ	ดึงให้เคลื่อนที่ตามไปบนพื้น
เร่ร่อน	เล่ร่อน	ไปไม่เป็นตำแหน่งแห่งที่
ฟัง	อิง	อิง

หมวดที่ 3 หมวดคำธรรมชาติ

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน	ความหมาย
ภูเขา	ปูเก่า	พื้นที่ที่มีระดับสูงขึ้นจากบริเวณรอบ ๆ ตั้งแต่ 600 เมตรขึ้นไป
ทะเล	ทะเล	ห้วงน้ำเค็มที่เว้ากว้างใหญ่ แต่เล็กกว่ามหาสมุทร
แสงแดด	แสงแดด	แสงจากดวงอาทิตย์
ตลิ่ง	อิมฝั่ง	ส่วนของฝั่งริมแม่น้ำลำคลอง
รู้จักน้ำ	อึ้งกินน้ำม	แสงที่ปรากฏบนท้องฟ้าเป็นแถบโค้งสี 7 สี
น้ำ	น้ำม	สารประกอบซึ่งมีองค์ประกอบเป็นธาตุไฮโดรเจนและออกซิเจนในอัตราส่วน 1 : 8 โดยน้ำหนัก
ธรรมชาติ	ท่ามะจาด	สิ่งที่เกิดมีและเป็นอยู่ตามธรรมดาของสิ่งนั้น ๆ
คันนา	กันนา	ดินที่พูนขึ้นเป็นคันตามท้องนาสำหรับขังน้ำไว้

ดาว	ด้าว	สิ่งที่เห็นเป็นดวงเล็ก ๆ มีแสงในท้องฟ้าเวลามืด
ทุ่งนา	กานา	ที่ราบโล่งใช้เพาะปลูกข้าว
พระจันทร์	เปื่อน	ดวงเดือน
พระอาทิตย์	ตะเวน	ดวงอาทิตย์
เมฆ	ชีฟ้า	ไอน้ำที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนลอยอยู่ในอากาศ
กลางวัน	กางเวน	ระยะเวลาตั้งแต่ย่ำรุ่งถึงย่ำค่ำ
กลางคืน	กางกิน	ระยะเวลาตั้งแต่ย่ำค่ำถึงย่ำรุ่ง
ฟ้าผ่า	ผ่าเทียะ	ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากอิเล็กตรอนจำนวนมากเคลื่อนที่ระหว่างเมฆกับพื้นโลกเกิดพลังงานสูงมากจนสามารถทำลายสิ่งที่กีดขวาง
ฟ้าร้อง	ผ่าแผะ	เสียงที่เกิดขึ้นเนื่องจากอากาศขยายตัวเคลื่อนที่อย่างรวดเร็วเพราะความร้อนที่เกิดจากฟ้าแลบ
ฟ้าแลบ	ผ่าปล้าบ	แสงที่เกิดวาบขึ้นในท้องฟ้าลักษณะเป็นเส้นหรือแผ่น เกิดขึ้นเนื่องจากอิเล็กตรอนจำนวนมากเคลื่อนที่ผ่านอากาศเป็นเหตุให้เกิดความร้อนสูงมากจนปรากฏเป็นแสงสว่างวาบขึ้น
น้ำค้าง	น้ำมเกาะ	ไอน้ำในอากาศที่ถูกความเย็นแล้วหยาดลงมาค้างบนใบไม้ใบหญ้าเป็นต้นในเวลากลางคืนหรือเช้ามืด
ดิน	ดิน	วัตถุธาตุของพื้นโลกที่ใช้สำหรับปลูกพืชผลหรือปั้นสิ่งต่าง ๆ
จอมปลวก	กั้งปัวะ	รังปลวกขนาดใหญ่ที่สูงเป็นจอมขึ้นไป
คลอง	คอง	ทางน้ำหรือลำน้ำที่เกิดขึ้นเองหรือขุดเชื่อมกับแม่น้ำหรือทะเล
ดอย	ลอย	ภูเขา
ทำน้ำ	ดำน้าม	ฝั่งน้ำสำหรับขึ้นลงหรือจอดเรือ
บ่อน้ำ	บ่อน้าม	ช่องลึกลงไปใต้ดินหรือในหินใช้เป็นกักเก็บน้ำ
รุ่งเช้า	แก่นเช้า	เวลาพระอาทิตย์เพิ่งขึ้น

หมวดที่ 4 หมวดคำเรียกชื่ออาหาร

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน	ความหมาย
กะปิ	กะปี้	ของเค็มทำด้วยเคยกับเกลือโซลและหมักไว้ใช้ปรุงอาหาร
ข้าวหมาก	เข่ามะ	ของกินอย่างหนึ่ง ทำด้วยข้าวเหนียวหนึ่งแล้วหมักกับแป้งเชื้อ
น้ำพริก	แจ้ว	อาหารชนิดหนึ่ง ปรุงด้วยกะปิ กระเทียม พริกขี้หนู มะนาว
แกงเลียง	แกงเลียง	ชื่อแกงชนิดหนึ่ง ใส่ผักต่าง ๆ
ข้าวเหนียวแดง	ขนมกวน	ข้าวเหนียวที่นำไปกวนกับน้ำตาลจนเป็นสีน้ำตาลไหม้ หรือสีแดง
ข้าวตัง	ข้าวกะแลง	ข้าวสุกที่ติดเป็นแผ่นเกรียมอยู่กันหม้อหรือกระทะ
แกงเผ็ด	แกงเพ็ด	แกงพวกหนึ่ง ปรุงด้วยเครื่องเผ็ดร้อน
ขนมกล้วย	ขนมกล้วย	ขนมที่นำกล้วยไปต้มผสมกับแป้ง แล้วนำมาปั้น
ข้าวตอก	ข้าวเตาะเต๊ะ	ข้าวเปลือกข้าวเจ้าที่เอามาคว่ำให้แตกบานเป็นตอก

หมวดที่ 5 หมวดคำเรียกบ้าน และอุปกรณ์

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน	ความหมาย
ประตู	ปะตุ้	ช่องทางเข้าออกของบ้านเรือน
ดาบ	อีหลาบ	อาวุธชนิดหนึ่งใช้ฟันหรือแทง
ค้อน	ก้อน	ชื่อเครื่องมือที่มีหัวและด้าม สำหรับเคาะตอก ตี ทุบ
ด้าย	ฝ้าย	สิ่งที่ทำด้วยใยเป็นต้นว่าใยฝ้าย ปั่นเป็นเส้นสำหรับเย็บ ถัก หรือทอผ้า
ตะแกรง	เลียง	ภาชนะสานรูปแบบกลม มีขอบ ตาห่าง สำหรับร่อนสิ่งของ
ตะเกียง	ตะกะเตียง	เครื่องใช้สำหรับตามไฟ มีไส้ซึ่งหล่อ น้ำมันก๊าดหรือน้ำมันมะพร้าว
ปลอกหมอน	เสื่อหมอน	ใช้สำหรับสวมหมอน

หมวดที่ 6 หมวดคำบริบททางวัฒนธรรม

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน	ความหมาย
วันสงกรานต์	กร๊อดสงกาน	วันเทศกาลเนื่องในการขึ้นปีใหมอย่างเก่า ซึ่งกำหนดตามสุริยคติ ประดิทกวันที่ 13-14-15 เมษายน
ออกพรรษา	มื่อออกพรรษา	เรียกวันที่สิ้นสุดการจำพรรษาแห่งพระสงฆ์ คือ วันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11
สวรรค์	สะหวัน	โลกของเทวดา
นรก	นลก	แดนหรือภูมิที่เชื่อกันว่าผู้ทำบาปจะต้องไปเกิดและถูกลงโทษ
ผีกระหัง	ปอบ	ผีที่มีกระดังเป็นปีก
คนทรง	เป็นซัง	คนทรงเจ้าและผี
ผีเรือน	ผีเฮือน	ผีที่อยู่ประจำเรือน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาคำศัพท์ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อผู้วิจัยนำมาเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐานผลการวิจัยพบว่า มีลักษณะ 3 ประการดังนี้

1. ลักษณะคำที่แตกต่างกันทุกประการ

คำศัพท์ในภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐานพบลักษณะของคำศัพท์ที่มีเสียงแตกต่างกันที่เสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน	ความหมาย
พ่อ	อ้ายป้อ	ชายผู้ให้กำเนิดแก่ลูก
แม่	เอ้ม	หญิงผู้ให้กำเนิดหรือเลี้ยงดูลูก
ตา	อ้ายเฒ่า	พ่อของแม่
ยาย	เอ้มเฒ่า	แม่ของแม่
ลูกสะใภ้	ลูบ่อว	หญิงซึ่งเป็นเมียของลูกชาย
พี่ชาย	ป้ออ้าย	พี่ซึ่งเป็นชาย

พี่สะใภ้	เอื้อเป่อว	เมียของพี่ชาย
สามี	ผัว	ชายที่เป็นคู่ครองของหญิง
พระ	ผะ	คำใช้แทนชื่อเรียกภิกษุสงฆ์
ปู่	อ้ายอู้	พ่อของพ่อ
ป้า	ปี่เอื้อย	พี่สาวของพ่อหรือของแม่
เปล	อู่	เครื่องสำหรับนอน ใช้ไกวหรือโยก
โกรธ	โมโห	ขุ่นเคืองใจอย่างแรง
สะดุ้ง	ตกเจ้า	ไหวตัวขึ้นทันทีด้วยความตกใจ
สัมผัส	จับ	แตะต้อง
ใส่บาตร	เสาวบาต	ตักบาตร
หุงข้าว	เจ้าเช่า	เอาข้าวสารและน้ำใส่หม้อตั้งบนเตาไฟให้ร้อนจนเดือดแล้วปลงลงเช็ดน้ำ จากนั้นยกขึ้นตั้งบนเตาไฟจนสุก
พูด หรือสนทนา	โอโหลง	เปล่งเสียงออกเป็นถ้อยคำ
ขว้าง	แบ่น	เอี้ยวตัวเบี่ยงแขนไปทางหลังแล้วชดสิ่งที่อยู่ในมือออกไปโดยแรง
ชี้แย	ชี้ไห้	มักร้องไห้บ่อย ๆ
สระผม	ล้างหัว	ทำความสะอาดศีรษะ และเส้นผม
ลาก	หละ	ดึงให้เคลื่อนที่ตามไปบนพื้น
ตลิ่ง	ฮิมฝั่ง	ส่วนของฝั่งริมแม่น้ำลำคลอง
พระจันทร์	เปื่อน	ดวงเดือน
พระอาทิตย์	ตะเวน	ดวงอาทิตย์
เมฆ	ขี้ฟ้า	ไอน้ำที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนลอยอยู่ในอากาศ
จอมปลวก	กั้งปี่วะ	รังปลวกขนาดใหญ่ที่สูงเป็นจอมขึ้น
รุ่งเช้า	แก่นเช้า	เวลาพระอาทิตย์เพิ่งขึ้น
ข้าวหมาก	เข่ามะ	ของกินอย่างหนึ่ง ทำด้วยข้าวเหนียวนึ่งแล้วหมักกับแป้งเชื้อ
ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน	ความหมาย
น้ำพริก	แจ้ว	อาหารชนิดหนึ่ง ประยุกต์กะปิ กระเทียม พริก ขี้หนู มะนาว

2. ลักษณะคำที่คล้ายกันบางประการ

คำศัพท์ในภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐาน พบว่าลักษณะของคำศัพท์ที่มีความคล้ายกันบางประการ มีลักษณะคล้ายกันที่เสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ลักษณะคำที่คล้ายกัน

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน	ความหมาย
กิน	กิน	เคี้ยว
คน	กน	มนุษย์
มะพร้าว	มะปาว	ชื่อไม้ต้นชนิด <i>Cocos nucifera</i> L. ในวงศ์ Palmae ผลใช้เป็นอาหารและทำน้ำมัน
กระบวย	กะบ่วย	ภาชนะสำหรับตักน้ำ
หยิบ	ยิบ	เอานิ้วมือจับขึ้น
หัวเราะ	หัว	เปล่งเสียงแสดงความขบขัน ดีใจ ชอบใจ
อาบน้ำ	อาบน้าม	ชำระล้างร่างกาย
คลอง	คอง	ทางน้ำหรือลำน้ำที่เกิดขึ้นเองหรือขุดเชื่อมกับแม่น้ำหรือทะเล
เร่ร่อน	เล่ลอน	ไปไม่เป็นตำแหน่งแห่งที่
ฟัง	อิง	อิง
ภูเขา	ปูเก่า	พื้นที่ที่มีระดับสูงขึ้นจากบริเวณรอบ ๆ ตั้งแต่ 600 เมตรขึ้นไป
รู้จักน้ำ	ฮู้กน้าม	แสงที่ปรากฏบนท้องฟ้าเป็นแถบโค้งสี 7 สี
น้ำ	น้าม	สารประกอบซึ่งมีองค์ประกอบเป็นธาตุไฮโดรเจนและออกซิเจนในอัตราส่วน 1 : 8 โดยน้ำหนัก
กล่อ	ก่อง	ภาชนะใส่สิ่งของรูปกลมหรือเหลี่ยมมีฝาปิด

3. ลักษณะคำที่คล้ายทุกประการ

คำศัพท์ในภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐาน พบลักษณะของคำศัพท์คล้ายกันทุกประการซึ่งพบลักษณะคล้ายกันที่เสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน	ความหมาย
นา	นา	พื้นที่ราบทำเป็นคันกั้นน้ำเป็นแปลง ๆ สำหรับปลูกข้าว
ทะเล	ทะเล	ห้วงน้ำเค็มที่เว้ากว้างใหญ่ แต่เล็กกว่ามหาสมุทร
แสงแดด	แสงแดด	แสงจากดวงอาทิตย์
ดิน	ดิน	วัตถุธาตุของพื้นโลกที่ใช้สำหรับปลูกพืชผลหรือปั้นสิ่งต่าง ๆ
แกงเลียง	แกงเลียง	ชื่อแกงชนิดหนึ่ง ใส่ผักต่าง ๆ

จากการศึกษาลักษณะคำศัพท์ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ กับภาษาไทยมาตรฐาน พบว่า ลักษณะของคำศัพท์ มี 3 ลักษณะคือ ลักษณะคำที่แตกต่างกันทุกประการ ลักษณะคำที่คล้ายกันบางประการและ ลักษณะคำที่คล้ายทุกประการ เมื่อศึกษาลักษณะของคำศัพท์ พบว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีการใช้ชีวิตประจำวัน

คำศัพท์ที่สะท้อนความสัมพันธ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

เมื่อศึกษาคำศัพท์ที่ชาวบ้านในบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ใช้สื่อสารติดต่อกันในชีวิตประจำวันนั้น เป็นการใช้ภาษาถ่ายทอดวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ประเพณีท้องถิ่น นับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำถิ่นที่อยู่ ซึ่งแตกต่างกัน เพราะสภาพวิถีชีวิตชุมชน สังคมที่ไม่เหมือนกันบางอย่าง ทำให้ภาษาที่ใช้จึงแตกต่างกัน ภาษาถิ่นจึงเป็นสื่อกลางในการบอกเล่าเรื่องราว และภาษาที่ใช้ในแต่ละถิ่นจะเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ

คำศัพท์ในภาษาถิ่น สามารถสะท้อนให้เห็นว่า ภาษาที่ใช้มีสัมพันธ์กับวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงศึกษาภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ และประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนควบคู่กัน

การศึกษาคำศัพท์ที่สะท้อนความสัมพันธ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีชุมชนบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน ยึดตามแนวทางของ พระยาอนุมานราชธน (2515: 41-53) ได้แบ่งประเภทวัฒนธรรมตามเนื้อหาไว้ มี 5 หมวด มีดังนี้

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ คือ สิ่งมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อความจำเป็นและความต้องการของร่างกายหรือชีวิต เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นอยู่ อาหาร ถนนหนทางคำภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน ที่สะท้อนวัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น กระต้อมข้าวคราวอยู่ในทุ่งนา สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของหมู่บ้านที่สร้างตามท้องทุ่งนา ใช้เป็นที่พักชั่วคราวสำหรับชาวบ้านในการทำนา ข้าว นิยมสร้างบ้านแตกต่างกับบ้านที่อยู่บนบก เช่น หลังคาบ้าน มุงด้วยแฝก หรือ หญ้าคา เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจาก หญ้าแฝก หรือหญ้าคา ซึ่งหาได้ง่ายตามพื้นที่ดินราบ หรือตามคันนา การถัก จะใช้เชือกจากต้นปอ มัดด้วยไม้ไผ่ เย็บ มัด ลักษณะทำเป็นตับ วางเรียงต่อกันเสาบ้านใช้ เสาไม้เนื้อแข็ง และต้นไม้ ที่พอหาได้ หรือในท้องถื่น

2. วัฒนธรรมทางสังคม ได้แก่ การทำมาหากิน การศึกษา การจัดระเบียบครอบครัว คำที่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรม เช่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน มีพื้นที่ครึ่งหนึ่งของตำบลทางซีกเหนือเป็นที่ราบลุ่มท้องกระทะเลเวลาน้ำท่วมขังแล้วแห้งยาก ดังนั้น ทุกหลังคาเรือนสามารถหาสัตว์น้ำนำมาเป็นอาหาร ซึ่งเมื่อบ้านไหนจะไปหาปลา หรือไปหาของป่า ก็จะชวนบ้านใกล้เคียงกันไปด้วยหลาย ๆ คน ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมร่วมกัน แสดงให้เห็นถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความสามัคคีกันในชุมชน ชาวบ้านแบ่งปันแลกเปลี่ยนกัน ในชุมชน และทำกันแบบนี้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งไปสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพฑูรย์ ทองทรัพย์ (2552) พบว่า ชาวชนหมู่บ้านวัดหัวถนนได้ จำนวน 10 หมู่บ้าน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม การตั้งใจฟังผู้มาให้ความรู้ การช่วยกันทำความสะอาด การจัดกิจกรรมการแข่งขัน กีฬาพื้นบ้าน ซึ่งเด็กเกิดความสุขสานและเกิดความร่วมมือช่วยเหลือกันในการทำงาน

3. วัฒนธรรมทางศาสนา ศาสนากับมนุษย์มีความผูกพันกันมาช้านาน คำในภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน ที่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมทางศาสนา เช่น วิถีชีวิตของชุมชนในตำบลหัวถนน มีวัด เป็นศูนย์รวมจิตใจ และใช้วัดประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เมื่อถึงวันเข้าพรรษาชาวบ้านจะมีกิจกรรมแห่เทียนจำนำพรรษาไปถวายวัดต่าง ๆ ในทุกปี มีร้องรำทำเพลงตามประเพณีพื้นบ้านเพื่อให้คลายเหนื่อย

4. วัฒนธรรมทางสุนทรียภาพ ชาวบ้านบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน เมื่อว่างจากการทำงานจะมีการเล่นเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพในหมู่บ้าน คำในภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน ที่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น ชาวบ้านจะมีกิจกรรมรำวงชาวบ้าน โดยมีเยาวชนและผู้สูงอายุร่วมทำกิจกรรม กิจกรรมนี้มีมาตั้งแต่อดีตซึ่งกิจกรรมนี้มีประโยชน์หลากหลายด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านสุขภาพ ด้านความสามัคคี และยังช่วยผ่อนคลายความเหนื่อยล้าและความตรึงเครียดจากการทำงานอีกด้วย

5. วัฒนธรรมทางภาษา วัฒนธรรมทางการใช้ถ้อยคำของชาวตำบลหัวถนน มักสะท้อนถึงวิถีการดำเนินชีวิตของตนเองภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน มักจะตัดคำจากภาษาไทยมาตรฐานให้สั้นลง และมีสำเนียงพูดไม่เร็ว ไม่ช้า ไม่อ่อนหวานแบบกรุงเทพฯ ด้วยวิถีชีวิตที่ขยัน ไร่ทำมาหากิน และต้องพึ่งพาธรรมชาติ ภาษาของบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน คำศัพท์จะถูกตัดให้สั้นลง สรุปได้ว่า คำศัพท์ในภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน สะท้อนความสัมพันธ์ที่ตึงมากกับวิถีชีวิตของผู้คนที่แสดงให้เห็นวัฒนธรรมประเพณีของบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน และจากอดีตถึงปัจจุบันยังคงใช้ภาษาถ่ายทอดเรื่องราวของชุมชนได้ดี

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “ศึกษาภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์” ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาคำพื้นฐานของภาษาถิ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวันของไทย์บ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

จากการศึกษาคำศัพท์ภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน มาเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐานผลการวิจัย พบว่า มีลักษณะดังนี้

1.1 ลักษณะคำที่แตกต่างกันทุกประการคำศัพท์ในภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐาน พบลักษณะของคำศัพท์ที่เป็นไปตามสภาพภูมิศาสตร์ที่คนผูกพันกับธรรมชาติ เนิน หนอง น้ำ ในหมู่บ้านมีภูเขา ทุ่งนา มีลำคลอง จึงมีภาษาที่สะท้อนวิถีชีวิต เช่น ลักษณะคำว่า ปูเก่า, น้าม, อี้มฝั่ง, กางนา เป็นต้น

1.2 ลักษณะคำที่คล้ายกันบางประการ คำศัพท์ในภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐาน พบว่า ลักษณะของคำศัพท์มีความคล้ายคลึงเพียงแต่คนพื้นเมืองเดิมมักจะตัดเสียงคำให้สั้นลงหรือตัดพยางค์ และบางครั้งเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ เช่น ลักษณะคำว่า กางเวน, กางกิน, อาบน้ำม เป็นต้น

1.3 ลักษณะคำที่คล้ายกันทุกประการคำศัพท์ในภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐาน พบลักษณะของคำศัพท์คล้ายกันทุกประการ เพราะในปัจจุบัน คนรุ่นใหม่มีการใช้ภาษาถิ่นน้อยลง เช่น ลักษณะคำว่า ทะเล, แสงแดด, แกกเลี้ยง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ และสมทรง บุรุษพัฒน์ (2561)

ผลการวิจัยพบว่า ภาษาไทดำใน 3 ประเทศ มีจำนวนคำเรียกญาติพื้นฐานแตกต่างกัน แต่มีการจำแนกมิติความแตกต่าง 5 ประการเท่ากัน คือ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และฝ่ายพ่อหรือแม่ เฉพาะในประเทศไทยและประเทศเวียดนามสามารถสืบคำเรียกญาติขึ้นไปได้ถึงรุ่นอายุ +4 และสืบลงไปได้ถึงรุ่นอายุ - 4 การให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสและการเน้นฝ่ายพ่อถือเป็นลักษณะสำคัญของระบบคำเรียกญาติในภาษาไทดำ

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาคำศัพท์ที่สะท้อนวิถีชีวิตของชุมชนบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

คำศัพท์ในภาษาถิ่นสามารถสะท้อนให้เห็นว่าภาษาที่ใช้มีสัมพันธ์กับวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงศึกษาภาษาถิ่นตำบลหัวถนน และประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนควบคู่กันด้วย

การศึกษาคำศัพท์ที่สะท้อนความสัมพันธ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีชุมชนบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน ได้แบ่งประเภทวัฒนธรรมตามเนื้อหาไว้ มี 5 หมวด มีดังนี้

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อความจำเป็นและความต้องการของร่างกายหรือชีวิต เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นอยู่ อาหาร ถนนหนทาง คำภาษาถิ่นบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน ที่สะท้อนวัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น เข้มมะ แจ่ว ข้าวกะแลง ข้าวเต้าะแต๊ะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ เอี่ยมสำอางค์, อำนาจ เอ็นสบาย, สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง และ จารุวรรณ ขำเพชร (2561) ว่า พลวัตทางสังคมมีผลต่อการดำรงอยู่ของอาหารไทดำเป็นอย่างมาก ทั้งด้านพื้นที่และความเจริญที่เข้าไปในพื้นที่ของไทดำ การรักษาและดำรงเอกลักษณ์ทางอาหารเอาไว้ นั่น สิ่งที่ยังดำรงอยู่ คือ เมนูอาหารไทดำ และ อาหารที่ประกอบในพิธีกรรม อาทิ แกงหน่อส้ม แกงบอน แจ่วด้วน ที่ยังคงอยู่ในพิธีกรรม และสำหรับอาหารในชีวิตประจำวัน สิ่งที่ปรับเปลี่ยนไปตามพลวัตของสังคม คือ การปรับเปลี่ยนหน่อส้มจากหน่อไม้ที่ตนเองและต้องขึ้นเอง เป็นการซื้อจากตลาดเพื่อนำมาประกอบเป็นอาหาร บอน ปรับเปลี่ยนเป็นก้านเผือก หรือ บุก เพื่อความสะดวกในการหาวัตถุดิบ

2. วัฒนธรรมทางสหธรรม คือ วัฒนธรรมทางสังคม สิ่งที่ชาวตำบลตำบลหัวถนนสร้างขึ้นเพื่อความสะดวกในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ คำที่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน เช่น บ่อน้ำม, คอง, กันนา เป็นต้น

3. วัฒนธรรมทางจิตใจ คือ วัฒนธรรมทางศาสนา ศาสนากับมนุษย์มีความผูกพันกันมาช้านาน ชาวตำบลหัวถนนมีวัดหัวถนนเป็นศูนย์กลางทางจิตใจ คำในภาษาถิ่นตำบลหัวถนนที่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมทางศาสนา เช่น ผะ เสาวบาด เป็นต้น สอดคล้องกับ สุนทรวรหาร (2561) พบว่า มีการสื่อความหมายในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การสื่อความหมายเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณ การสื่อความหมายด้านความเชื่อ ได้แก่ เชื่อเรื่องเคราะห์เชื้ญ เชื่อเกี่ยวกับผีขวัญ มด เชื่อว่าแถนเป็นผู้สร้างมนุษย์ เชื่อว่าตายไปแล้วขวัญแบ่งออกเป็นส่วน ๆ เชื่อว่าการจะเกิดเคราะห์ร้ายต้องมีลางบอกเหตุร้าย ถ้าเกิดสิ่งเหล่านี้ สิ่งที่มาจะเป็นเหตุร้าย ซึ่งเรียกว่า เชื้ญสื่อความหมายให้เห็นถึงการดำรงชีพตามสภาพธรรมชาติแบบพอเพียง การสื่อความหมายให้เห็นถึงการสำนึกรักบ้านเกิด ใช้กุศโลบายเพื่อบันทึกเส้นทางกลับสู่ถิ่นเดิมของบรรพบุรุษ สื่อความหมายให้เห็นถึงบ้านเมืองในอุดมคติของชาติพันธุ์ไทดำ สื่อความหมายให้เห็นถึงการทุจริตคอรัปชั่น สื่อความหมายให้เห็นถึงการโยยหาอดีต สื่อความหมายให้เห็นถึงวัฒนธรรมการกินหมาก สื่อความหมายให้เห็นถึงโลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงอยู่หลังความตาย สื่อความหมายให้ทราบว่ามีผีและคนอยู่ร่วมกันไม่ได้ เพราะอยู่คนละสภาพคนละสถานภาพ เมื่อตายแล้วจะต้องไม่ทำอะไรร่วมกัน ไม่เช่นนั้นจะทำให้เจ็บป่วยหรือตายตามกันไปได้ รวมถึงการศึกษาของ ปรียานุช คำสนอง (2560) พบว่า จากการศึกษาพลวัตของพื้นที่ทางวัฒนธรรมในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำ ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีจุดกำเนิดมาจากความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ผีและขวัญ ที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทดำที่สืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะพื้นที่วัฒนธรรมเกี่ยวกับความเชื่อที่คุ้มครองให้ดำเนินชีวิตให้เป็นไปอย่างปรกติสุข อันเป็นเป้าประสงค์หลักของพื้นที่ พื้นที่ประเภทนี้ จึงยังคงรูปแบบและพิธีกรรมเอาไว้ดังเช่นในอดีต ต่างกับพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวไทดำที่ถูกกลดบทบาทถูกปรับเปลี่ยนหน้าที่ หรือสูญหายไป

4. วัฒนธรรมทางสุนทรียภาพ คือ วัฒนธรรมทางศิลปะ ชาวบ้านตำบลหัวถนน เมื่อว่างจากการทำงาน จะมีการละเล่นเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพในหมู่บ้าน คำในภาษาถิ่นตำบลหัวถนน ที่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมทางสุนทรียภาพ เช่น ชาวบ้านจะมีกิจกรรมรำวงชาวบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับ วรภพ วงศ์รอด (2559) ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านพื้นที่ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมสืบทอดขนบประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน

ความเชื่อ ภาษา การแต่งกาย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้มีศูนย์การเรียนรู้ที่พัฒนาและปรับปรุงตระหนักถึงการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหนองเนิน

5. วัฒนธรรมทางภาษา วัฒนธรรมทางการใช้ถ้อยคำของชาวตำบลหัวถนน มักสะท้อนถึงวิถีการดำเนินชีวิตของตนเอง ภาษาถิ่นตำบลหัวถนน มักจะตัดพยางค์จากคำให้สั้นลงเพื่อความเหมาะสมกับวิถีชีวิตที่ต้องขยัน รีบทำมาหากินและต้องฟังพาดรรมาชาติ เช่น แกงเผ็ด ขนมหักว ขนมหกวน เข้มมะ เป็นต้น สอดคล้องกับ สุพิดา เกิดอุ่ม (2561) ที่พบผลการวิจัยว่าภาษาไทยโชนมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ ABCD123-4 จากการเปรียบเทียบระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยโชน จังหวัดเพชรบุรีกับภาษาไทดำ ประเทศเวียดนาม พบว่า ทั้ง 2 ภาษา มีการแยกเสียงรวม เสียงวรรณยุกต์ และจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกัน หากแต่สัทลักษณะของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ A123 และ A4 ของภาษาไทยโชนที่พูดที่จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างจากภาษาไทดำที่พูดที่ประเทศเวียดนามอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อ ดังนี้

1. ลักษณะของการออกเสียงภาษาถิ่นตามความแตกต่างของ สำเนียง การออกเสียง และคำศัพท์ ซึ่งในงานวิจัยสะท้อนคำศัพท์จำนวนมาก แต่ยังไม่พบวิธีการออกเสียงแตกต่างกันจากที่อื่นอย่างไร จึงควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นนี้ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทดำบ้านหนองเนินของตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ กับภาษาถิ่นของหมู่บ้านอื่นของตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ และนำไปเปรียบเทียบกับภาษาถิ่นที่พบในจังหวัดอื่น ๆ เป็นต้น

รายการอ้างอิง

กรรณิการ์ วิมลเกษม. (2555). ภาษาไทยถิ่นเหนือ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ถาวร สุขภงกช. (2526). ภาษาถิ่น การวิเคราะห์เรื่องเสียงและความหมาย. นครราชสีมา: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา วิทยาลัยครูนครราชสีมา.

- ปริญญ์ คำสนอง. (2560). “พลวัตพื้นที่ทางวัฒนธรรมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำในจังหวัดนครสวรรค์”. *วารสาร มทร.อีสาน*, 4(2), 77-90.
- พระยาอนุমানราชธน. (2515). *วัฒนธรรมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ไทยมิตรการพิมพ์.
- ไพฑูรย์ ทองทรัพย์. (2552). “การพัฒนาเครือข่ายบ้าน วัดและโรงเรียนในการพัฒนาจริยธรรมเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษา หมู่บ้านหัวถนนใต้ ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์”. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 4(10), 53-62.
- เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์. (2531). *ภาษาถิ่น*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรภพ วงศ์รอด. (2559). “การพัฒนาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: ศึกษากรณีชุมชนวัฒนธรรมไททรงดำบ้านหนองเนิน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์”, *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 9(2), 26-44.
- สุนทร วรหาร. (2561). “การศึกษาวิจัยเรื่องบทสวดในพิธีศพของชาติพันธุ์ไทดำในประเทศไทย: ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และการสื่อความหมาย”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 9(1), 9-19.
- สุพิดา เกิดอุ่ม. (2561). “สำเนียงภาษาไทยโขง จังหวัดเพชรบุรี”. *วารสารวชนะ*, 6(1), 1-20.
- โสภิตา ถาวร. (2556). *การแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทยดำ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2549). *กว่าจะมาเป็นนักภาษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ และสมทรง บุรุษพัฒน์. (2561). “การแปรของคำเรียกญาติพื้นฐานภาษาไทยดำในประเทศไทย ลาวและเวียดนาม”. *มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 35(1), 21-42.
- อำนาจ เอี่ยมสำอาด, อำนาจ เย็นสบาย, สานิต ทิมวัฒนบรรเทิง และ จารุวรรณ ข้าเพชร. (2561). “พลวัตทางสังคมกับการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมอาหารไทดำในจังหวัดเพชรบุรี”. *วารสารมหาจุฬาวชิการ*, 5(ฉบับพิเศษ เนื่องในงานพิธีประทานปริญญาบัตร ปี 2561), 237-249.